

N A R O D O W E
A R C H I W U M
C Y F R O W E ■

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Wasze pismo z dnia: Znak:
2015-05-14 DWIM/648/15

Nasz znak: Data:
ZD.070.1.2015 2015-05-17

Sprawa: opinia nt. komunikatu COM (2015) 192 final

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na Pana pismo z 14 maja br. uprzejmie informuję, że Narodowe Archiwum Cyfrowe bardzo pozytywnie odnosi się do proponowanych zmian tworzenia jednolitego rynku cyfrowego. Lepszy dostęp konsumentów i przedsiębiorstw do usług w internecie oraz stworzenie odpowiednich warunków rozwoju infrastruktury, jako filary tej strategii są zgodne z polityką NAC, które włączają się do niej przede wszystkim konstruując narzędzia pozwalające na nieograniczony terytorialnie dostęp do zdigitalizowanych dóbr kultury w postaci cyfrowych kopii materiałów archiwalnych. Doskonałym tego przykładem jest uhonorowany niedawno nagrodą Skrzydła IT w Administracji portal www.szukajwarchiwach.pl.

Ułatwienie dostępu do treści przechowywanych w archiwach państwowych zarówno dla naukowców, jak i przedsiębiorców możliwe jest jedynie dzięki rozbudowie infrastruktury teleinformatycznej NAC, ponieważ to na tym etapie rozpoczyna się przesyłanie danych, udostępnianych w wyżej wymienionym, scentralizowanym narzędziu. Kolejnym etapem jest udostępnianie tych treści przy pomocy portali europejskich w taki sposób, aby możliwe było ich wykorzystanie również przez użytkowników w innych krajach. Poza regulacjami prawnymi potrzebne jest w tym przypadku również wsparcie finansowe rozwoju właściwych narzędzi.

W kwestii ochrony prawnoautorskiej pilnego uregulowania nadal wymaga sprawa tzw. dzieł osieroconych oraz poszukiwań właścicieli majątkowych praw autorskich również poza granicami własnego kraju. W tym drugim przypadku szczególnie uciążliwy jest brak narzędzia (bazy danych) ułatwiającego poszukiwania twórców i właścicieli utworów, które archiwa posiadają, ale ich udostępnianie, digitalizacja (w szczególności dotyczy utworów audiowizualnych) oraz rozpowszechnianie częstokroć jest niemożliwe. Powoduje to znaczne zubożenie oferty archiwów dla ich potencjalnych klientów (naukowców, mediów, przedsiębiorstw).

Należy przy tym zwrócić uwagę na postępujący wzrost liczby korzystających z materiałów archiwalnych właśnie dzięki ich udostępnianiu online. Liczba unikalnych użytkowników serwisu www.szukajwarchiwach.pl przekroczyła już milion, co znacznie przewyższa liczby użytkowników korzystających z zasobu archiwalnego w siedzibach archiwów.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że nadal utrudniony jest dostęp do treści audiowizualnych, w szczególności zasobu byłych państwowych jednostek organizacyjnych, w szczególności Polskiego Radia i TVP, a dotyczący udostępniania zasobu należącego do Skarbu Państwa (zasób użyczony przez Narodowe Archiwum Cyfrowe obu spółkom). Dlatego, szczególnie w odniesieniu do materiałów audiowizualnych, zapisy Strategii zasługują na uznanie.

Warto zaznaczyć jednocześnie, że konieczne będą szerokie zmiany w polskim prawie odnoszące się nie tylko do kwestii praw autorskich, ale również – a może przede wszystkim – do kwestii związanych z funkcjonowaniem nadawców publicznych w zmieniającym się środowisku, w którym dotychczasowe środki przekazu treści są stopniowo, acz coraz dynamiczniej, wypierane przez nowoczesne media wykorzystujące globalną sieć internetową i powszechność dostępu do urządzeń końcowych takich jak smartfony i tablety. Jest to o tyle istotne z punktu widzenia sektora kultury i dziedzictwa narodowego, że ściśle powiązane jest z zachowaniem dla przyszłych pokoleń treści wytwarzanych współcześnie i stanowiących część tego dziedzictwa. Należy zwrócić uwagę, że konsekwencją wskazanych zmian będzie konieczność redefiniowania metod utrwalania audiowizualnego dziedzictwa kulturowego i jego archiwizacji. Szczególną rolę do spełnienia ma w tym kontekście Narodowe Archiwum Cyfrowe jako podmiot o statusie urzędu administracji publicznej realizujący zadania archiwum publicznej radiofonii i telewizji.

Nie można więc bagatelizować wpływu wskazanych w *Strategii* zjawisk na funkcjonowanie sektora kultury w Polsce w tym nadawców publicznych i Narodowego Archiwum Cyfrowego. Nie do przecenienia jest fakt gwałtownych zmian technologicznych, które wypierają dotychczas znaną metodę przekazu i zapisu treści zastępując ją nowymi formatami, które niosą ze sobą zarazem

bogactwo możliwości wykorzystania jak i wyzwania w zakresie długotrwałego utrwalania i przechowywania dziedzictwa narodowego.

Podsumowując należy podkreślić, że realizacja *Strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy* będzie się wiązała w Polsce nie tylko z modernizacją prawa autorskiego, ale w jeszcze w większym stopniu z modernizacją funkcjonowania publicznych nadawców oraz ich otoczenia, w tym zwłaszcza NAC, które odpowiedzialne jest za zachowanie dziedzictwa narodowego bez względu na jego postać. Podkreślenia wymaga fakt, że zakres zmian jest na tyle duży, że wymaga podjęcia działań systemowych, tj. nie tylko legislacyjnych ale również inwestycyjnych, tak aby funkcje zachowania dziedzictwa narodowego mogły być realizowane również w odniesieniu do dziedzictwa cyfrowego tworzonego przez publicznych nadawców.

z uwagi na
Dyrektor
Narodowego Archiwum Cyfrowego
Wojciech Woźniak
dr Wojciech Woźniak

HN
27.05.2015